

Sr. Francesc Narvàez

Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus
Àrea Metropolitana de Barcelona
Carrer 62 núm 16-18 Edifici B
Zona Franca
08040 Barcelona

Isidre Soler Clarena, amb document d'identitat núm. 39016946-E, en representació d' **Entesa per Sabadell**, NIFG-61887543, amb adreça al carrer de Gràcia, 48, 1r – 2^a 08201 de Sabadell.

EXPOSA

Que vist l'anunci d'informació pública del Programa Metropolità de Gestió de Residus Municipals publicat al BOPB número 177 del 25/07/2009, i d'acord al que estableix la Llei 6/2009 del 28 d'abril d'avaluació ambiental de plans i programes, un cop consultat l'esmentat document, presenta les al·legacions que acompanyen la present.

Que d'acord al que estableix la Llei 6/2009, del 28 d'abril, d'avaluació ambiental de plans i programes, l'entitat que represento es considera públic interessat als efectes que estableix l'esmentada llei.

I perquè així consti signo la present,

Isidre Soler Clarena

Sabadell, 28 de setembre de 2009

Al·legacions i crítiques al PMGRM 2009 – 2016 (en la seva versió aprovació inicial 16/07/09)

Consideracions Generals

L'Entitat del Medi Ambient de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus) ha aprovat inicialment la seva proposta de nou Programa Metropolità de Gestió de Residus Municipals (PMGRM) pel període 2009 a 2016, un cop els programes de gestió de residus a nivell català (Programa de Gestió de Residus Municipals de Catalunya - PROGEMIC -2007-2012 i Pla Territorial Sectorial d'Infraestructures de Gestió de Residus municipals - PTSIGR) han estat aprovats pel Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat (Agència de Residus de Catalunya (ARC)) restant pendents de l'aprovació dels Decrets que els despleguen. Aquesta aprovació es dona també dins del marc de l'aprovació recent del Decret legislatiu 1/2009 del 21 de juliol, que refon en un únic text legal la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora dels residus; la Llei 11/2000, de 13 de novembre, reguladora de la incineració de residus; la Llei 15/2003, de 13 de juny, de modificació de la Llei 6/1993, i la Llei 9/2008, de 10 de juliol, reguladora dels residus, i de l'aprovació de la nova Directiva Marc de Residus (DMR) 2008/98/CE de 19 de novembre de 2008.

En consonància amb la política de gestió de residus expressada per aquests programes de l'ARC, de marcat caràcter continuista, les **prioritats d'aquest nou programa metropolità es centren en el tractament del rebuig dels residus municipals**, ja sigui de la fracció resta com del rebuig de les plantes de tractament. I recolzats per l'esperit de la Nova Directiva Marc de residus europea, les **prioritats es centren en la incineració** (eufemísticament dita valorització energètica), amb l'objectiu d'arribar a prescindir dels abocadors com a sistema de tractament finalista (**abocament zero**).

El nou PMGRM 2009 – 2016 pot suposar un pas enrere per una gestió sostenible dels residus de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, ja que renuncia en els fets a aplicar un model que es basi en la reducció i recuperació dels residus a partir de la recollida selectiva en origen, donat que es recull selectivament poc i malament, i donada la dificultat de trobar nous espais d'activitats extractives per convertir-los en abocadors.

Així, aquest PMGRM suposa perdre de nou una oportunitat de posar en pràctica una política de gestió dels residus amb veritables criteris de sostenibilitat, ja que no només no resol els greus problemes ambientals, sanitaris, socials i econòmics que comporta d'escassa recuperació de residus metropolitans, sinó que pot agreujar-los.

Emplacem a les administracions competents a que promoguin un ampli debat social i de participació real en cada municipi de l'Àrea Metropolitana sobre les mesures preventives i prioritàries que hauria de contenir aquest PMGRM 2009 – 2016.

Al·legacions al document del PMGRM 2009 – 2016

0. Introducció

Les entitats ecologistes participants a la comissió de redacció (DEPANA, Ecologistes en Acció de Catalunya, Greenpeace i Plataforma Cívica per la Reducció dels Residus – Ecologistes de Catalunya) varem emplaçar l'EMSHTR a la darrera sessió plenària a que fes constar explícitament el nostre rebuig a aquesta proposta de PMGRM mentre es mantingui l'opció de la incineració com a principal via de tractament del rebuig.

Considerem que aquest posicionament ha de constar a l'apartat d'explicació de la comissió de redacció.

Capítol 1. Marc General

Les modificacions que s'introdueixen al PMGRM en aquesta versió 2009 – 2016 poden comportar impactes ambientals importants i segons la normativa vigent en matèria de Plans i Programes **s'hauria de sotmetre a avaluació ambiental segons el que estableix la Llei d'Avaluació Ambiental de Plans i Programes.**

Capítol 2. Diagnosi

2.1.- Es considera que la capacitat de tractament de FORM instal·lada als ecoparcs actualment és suficient per absorbir la totalitat de la fracció orgànica. En canvi de les projeccions fetes en un escenari de generació alt i amb assoliment dels objectius del PROGEMIC al 2012 se'n desprèn que aquesta capacitat instal·lada és deficitària. Això posa en evidència que la configuració actual dels ecoparcs no prioritza el tractament de la matèria orgànica recollida selectivament, sino que aposta de manera important per la valorització de la matèria orgànica procedent de la resta (MOR). Cal tenir en compte en aquest cas la qualitat del compost i del biogàs obtinguts, clarament inferiors als obtinguts pel tractament de FORM provinent de recollida selectiva.

2.2.- Per tal que la diagnosi de la situació de partida sigui el més fidedigna possible caldria que fos presentada incorporant les dades de l'any 2008.

2.3.- A l'hora d'avaluar el grau d'assoliment dels objectius de recuperació real de les diferents fraccions de les deixalles –no només de recollida selectiva, i sobre tot en el cas de la FORM- del PMGRM anterior caldria fer-ho a partir dels resultats de recollida neta, ja que es donen casos de recollida de fracció orgànica amb nivells d'impropis (30 a 45%) que la fan assimilable a fracció resta, donant lloc a resultats i avaluacions enganyosos. A la data actual s'haurien de poder incloure també les dades corresponents al 2008.

2.4.- A la descripció dels fluxos primaris caldria explicitar les instal·lacions externes a l'Àrea metropolitana que han tractat fluxos secundaris procedents

dels ecoparcs (MOR i FORM) als 2007 i 2008, així com explicitar quines han estat les destinacions concretes del rebuig.

2.5.- Cal per tant que s'aporti també dades de recuperació material real i de l'energia produïda en termes nets en aquests anys 2007 i 2008.

2.6.- En quant als sistemes de tractament del rebuig, pel que fa a la disposició en bales cal aportar informació sobre el seu comportament en funció de si contenen rebuig de tractament de FORM i RFORM o si contenen resta directament segons les proves que s'estan realitzant a la pedrera Vallençana i a l'abocador del Garraf.

2.7.- En quant a l'ús de rebuig com a combustible derivat de residus a la indústria de fabricació de ciment cal que s'aporti la informació dels resultats de les proves que es fa referència, les plantes a les que s'ha realitzat, etc.

2.8.- A l'apartat de descripció dels models segons tipus de separació i sistemes de recollida s'hauria d'incloure una valoració objectiva de cadascun d'ells en funció dels resultats de recuperació que han donat i els requeriments d'inversions i costos de gestió que suposen.

Fent valoració d'aquests aspectes descrits, considerem que es pot afirmar objectivament que a la diagnosi del PMGRM hi manca informació determinant, que es presenta de forma incompleta i per tant no reflecteix la gravetat de la realitat de la gestió dels residus a l'àrea metropolitana de Barcelona, qüestió capdal a l'hora de prendre mesures en un nou Programa que superi les deficiències anteriors.

Capítol 3. Objectius, perspectives i necessitats

3.1.- El plantejament global dels objectius del PMGRM 2009 – 2016 es presenta en un ordre de prioritats on l'estabilització de la generació de residus i l'increment de la seva recuperació ocupen els primers llocs i el tractament del rebuig el darrer (taula 49). En canvi l'ordre de prioritats segons les actuacions previstes i el volum d'inversions que se'n deriva expressa un ordre de prioritats en els objectius totalment invers. Caldria que les prioritats reals coincidissin amb les que s'expressen, de tal manera que aquests no quedin en una mera declaració d'intencions.

Cal tenir en compte que segons l'article 4.2 de la Directiva Marc de Residus 2008/98/CE en quant a la *Jerarquia de residus*: "*Los estados miembros tendran en cuenta los principios generales de precaución y sensibilidad en el ámbito de la protección y sostenibilidad en el ámbito de la protección medioambiental, viabilidad técnica, protección de los recursos, así como el conjunto de impactos ambientales, sobre la salud humana, **económicos** y sociales, de acuerdo con lo dispuesto en los artículos 1 y 13*"

Així doncs un indicador clar segons la Unió Europea de les prioritats de les estratègies d'un país és el pressupost dedicat a cada nivell de la jerarquia, i al PMGRM queda ben palés que la prioritat es el tractament finalista i molt greument la incineració.

3.2.- Els objectius de prevenció han d'incorporar el criteri de responsabilitat del productor que estableix la doctrina europea a l'hora de considerar la potencialitat de reducció de la generació en cada fracció. Així, els objectius de prevenció haurien de ser més ambiciosos en aquelles fraccions on el creixement és més important i on el productor està identificat mitjançant els sistemes integrats de gestió (envasos i embolcalls, aparells elèctrics, piles, ...). D'altra banda caldria aplicar objectius més ambiciosos per aquelles fraccions que han presentat uns pitjors resultats de recollida i recuperació (del 33,2% a l'AMB segons l'EMSHTR) com per exemple el cas dels envasos lleugers i les bosses on hauria de dedicar recursos i objectius per a la seva reducció dràstica. En aquest sentit valorem de forma positiva que l'EMSHTR contempli en aquesta darrera versió del PMGRM la possibilitat d'impulsar l'aplicació de sistemes de dipòsit, devolució i retorn (SDDR) per alguns envasos (proposta que la Plataforma Cívica per la Reducció dels Residus ha estat impulsant ja fa temps i que l'EMSHTR ha recollit.)

3.3.- Els objectius d'educació ambiental haurien de contemplar els mecanismes necessaris d'informació clara sobre els impactes dels residus (extracció, producció, consum i residus especialment quan es porten a tractament finalista) i prioritzant la reducció de residus, els canvis d'hàbits en el consum i la necessitat de participar correctament en la recollida selectiva de qualitat de la brossa orgànica principalment i de les altres fraccions, el retorn de la informació a la ciutadania sobre els resultats de la seva participació en la recollida selectiva amb transparència i claredat per garantir una resposta positiva a l'hora de provocar el canvi d'hàbits i de presa de consciència ecològica que es planteja. En aquest sentit els ecoparcs demostren ser instal·lacions poc accessibles i gestionades amb manca de transparència i amb un balanç econòmic ineficient i ruïnós. L'experiència demostra que donades les característiques estructurals d'aquestes instal·lacions es fa del tot impossible una gestió didàctica i transparent. **D'altra banda rebutgem que es faci apologia de la valorització energètica com a sistema de tractament dels residus.**

3.4.- Pel que fa a les recollides selectives el nou PMGRM suposa una proposta continuista respecte de les polítiques i programes anteriors fracassats i obsolets: pren com a objectius de recuperació els mateixos que el PROGREMIC, que alhora són uns objectius prorrogats en no assolir-se amb l'anterior PROGREMIC 2001 – 2006, amb dos horitzons temporals possibles (assolir els objectius al 2012 o al 2016). Aquests objectius de valorització són assolir un total del 48% a partir dels següents objectius per cadascuna de les fraccions:

1. el 55% de la matèria orgànica
2. el 75 % de paper i cartró
3. el 75% de vidre
4. el 25% d'envasos d'un sol ús
5. un 35% de diversos materials a partir de la fracció resta

Aquests objectius es plantegen sobre tres escenaris de nivells de generació (alt, mig i baix) en funció de l'evolució del creixement demogràfic i de la generació per càpita. Així, el PMGRM es mou en sis escenaris possibles: assolir els objectius al 2012 o al 2016 en nivells de generació alts, mitjos, o baixos. Aquests escenaris plantejats comporten unes determinades necessitats de capacitat de tractament per a cadascun dels fluxos de residus i per tant

disponibilitat d'instal·lacions. Per descomptat, aquestes projeccions consideren els objectius de recuperació com un sostre màxim que no es planteja superar, i així en el supòsit d'assoliment dels objectius al 2012 d'acord al PROGREMIC els nivells de recuperació s'estanquen fins a la finalització del període que contempla aquest PMGRM 2009 – 2016. En canvi aquest supòsit podria permetre mantenir la tendència i contemplar superar els objectius del PROGREMIC al 2016.

Així no es plantejen uns objectius únics i definits, sinó un ventall de possibilitats en funció d'unes hipòtesis determinades (nivells de generació i horitzó temporal de referència). Això dificulta l'avaluació del grau d'assoliment dels objectius, ja sigui al finalitzar l'horitzó que es marca el PROGREMIC (el 2012) o el del propi PMGRM (l'any 2016), el que desvirtua la seva idoneïtat i utilitat real.

El decret legislatiu 1/2009 de refosa de les lleis de residus i el projecte de decret d'aprovació del PROGREMIC estableixen el seu caràcter de pla sectorial de coordinació d'acord al que estableix l'art. 148 del Decret Legislatiu 2/2003 de 28 d'abril pel que s'aprova el text refós de la llei municipal i de règim local de Catalunya, i d'acord a l'art. 9 del decret legislatiu 1/2009 els ajuntaments i entitats supramunicipals han d'exercir les competències de programació, planificació, ordenació i execució en matèria de gestió dels residus municipals d'acord amb el PROGREMIC. Així el PMGRM no es pot plantejar assolir els objectius establerts pel PROGREMIC en un horitzó temporal que superi el que estableix el PROGREMIC. Així doncs, l'escenari d'assolir els objectius del 48% de recuperació al 2016 **incompliria el PROGREMIC que marca el 48% de recuperació al 2012.**

Cal que es defineixin uns únics objectius de recuperació real que siguin coherents amb el que estableix el PROGREMIC, tant pel que fa als percentatges com pel que fa als horitzons temporals.

3.5.- Malgrat els mals resultats de la gestió dels residus a l'Àrea Metropolitana amb l'actual model de gestió, aquest PMGRM renuncia a prioritzar la recollida selectiva en origen amb qualitat quan **deixa d'incorporar** mecanismes **de penalització de la recollida amb alts nivells d'impropis** com el Reglament d'accés a plantes, i posposa fins l'any 2016 assolir els objectius de recuperació del 48% dels residus que planteja la Generalitat en el PROGREMIC per l'any 2012.

Per la FORM en total es preveu passar de 200.000 tones/any al 2009 a 452.500 tones/any de capacitat de tractament de FORM al 2016, bàsicament als ecoparcs. Aquest dimensionament es mostra clarament insuficient al llarg del període considerat, i s'orienta a tractaments que no garanteixen una qualitat del compost que el facin apte per la seva aplicació als sòls, objectiu prioritari en un model sostenible de gestió dels residus, segons l'esborrany de Directiva de gestió dels residus orgànics..

És evident la necessitat de provocar un canvi de model global respecte la minimització dels residus que la nostra societat genera i a la necessitat de cercar un equilibri real entre economia, el medi ambient i la qualitat de vida de les persones

Capítol 4. Actuacions i mesures

4.1.- Aquest PMGRM posa tot l'èmfasi en els tractaments finalistes per la gestió del rebuig o resta dels residus de l'Àrea Metropolitana destinant-los a incineració com a Combustibles Derivats de Residus o "Combustibles Sòlids Recuperats" o abocadors de bales: les inversions, mesures i projectes per augmentar la recuperació mitjançant les recollides selectives són mínimes, i centrades en instal·lacions de tractament tipus ecoparc, que s'han destacat en aquests darrers anys com unes instal·lacions molt ineficaces donats els seus resultats pobres i ineficients. El gruix de les actuacions s'orienta al tractament de la fracció resta i el rebuig, tant sigui per la seva preparació per la destinació a abocador de bales com per ser destinat a incineració

La incineració esdevé la prioritat màxima d'aquest nou PMGRM (un 45% dels residus) amb l'objectiu d'arribar a prescindir dels abocadors com a sistema de tractament final ("abocament zero"), disfressant-la amb eufemismes com "valorització energètica" o utilitzant els residus que no provenen de la recollida selectiva com a "combustibles alternatius". Per això preveu:

1. la construcció d'una **nova incineradora** de 450.000 tn/any de capacitat
2. l'adaptació de la incineradora de Sant Adrià per adequar la capacitat de tractament (300.000tn/any) i l'eficiència energètica
3. destinar residus "preparats" pels ecoparcs a cremar a cimenteres com a substituïts de combustibles convencionals.
4. construir un nou abocador de 1.800.000m³,
5. construir un nou ecoparc de 180.000 tn

Considerem que aquest plantejament és ambientalment insostenible ja que cremar residus suposa destruir els recursos i desincentiva la reducció i recuperació dels residus i la participació ciutadana, donat que la incineradora necessita un flux constant de residus amb un grau de poder calorífic important (paper, plàstics, etc) per garantir la seva viabilitat tècnica i econòmica. Això es demostra donat el que està succeint a d'altres països de la Unió Europea com Alemanya i Àustria, on les incineradores han d'acollir grans quantitats de residus provinents d'Itàlia (Nàpols) i d'altres països.

4.2.- En quant als impactes de les emissions de les incineradores de residus, fent cas als professionals de la salut i recollint el manifest de metges contra la incineració (juliol 2009) considerem:

1. **Que les incineradores no fan desaparèixer les deixalles, només les transformen en gasos, cendres i escòries molt més tòxics que els residus originaris** omplint els abocadors i dispersant pel medi ambient (a l'aire, el sòl i l'aigua) una gran diversitat de contaminants extremadament perillosos per la salut de les persones (milers de substàncies contaminants que solament el 10-20% són conegudes) i tots els éssers vius: dioxines, furans, PCBs, metalls pesants (mercuri, plom, cadmi ...), nanopartícules (PM 0,1) i d'altres. Les cendres volants i les escòries sòlides que produeixen les incineradores representen un 30% de les emissions.

2. **que provoquen l'agreujament de la contaminació atmosfèrica i el canvi climàtic**, incrementant les afeccions a la salut pública en zones ja prou contaminades. La nova incineradora i la crema en cimiteres estaran en la zona declarada d'Especial Protecció de l'Àmbient Atmosfèric. Els contaminants es dipositen al sòl i als conreus, efecte greu doncs s'incorporen als aliments i amb l'ingesta afectant a la salut (l'ingesta es la font més important d'incorporació de dioxines, furans i altres COPs a l'organisme).
3. **que la ciutadania no hem decidit assumir aquest risc** ja que no s'ha realitzat cap procés de veritable participació i codecisió ciutadanes.
4. **que cremar residus suposa destruir recursos i desincentiva la reducció i recuperació dels residus i la participació ciutadana**, ja que la incineradora necessita un flux constant amb grau de poder calorífic important (paper, plàstics, etc) per garantir la viabilitat tècnica i econòmica per aplicar mesures de prevenció i de participació ciutadana.

4.3.- Pel que fa al paper de la incineració de residus en la lluita contra el canvi climàtic i les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, i com a font d'energia substitutiva de les que es basen en combustibles fòssils, seguint les conclusions que presenten diversos estudis contrastats considerem falsa la presentació que es fa d'aquesta sota l'eufemisme de la valorització energètica de residus mitjançant el seu ús com a combustibles substitutius.

És contradictori exposar la incineració com a font d'energia donat que

1. l'eficiència energètica és molt menor a la d'altres tipus de plantes de generació d'energia: des del punt de vista de l'eficiència energètica no es pot justificar l'ús de residus com a font d'energia donat que l'eficiència energètica d'una incineradora és baix (no supera el 20% per generació només d'electricitat, d'entre el 50 – 55% per generació d'electricitat amb cicle combinat), i és sensiblement inferior a la d'una planta de generació amb l'ús de combustibles com el gas. Això és degut al baix poder calorífic i l'heterogeneïtat dels residus.

Com es despren del quadre següent:

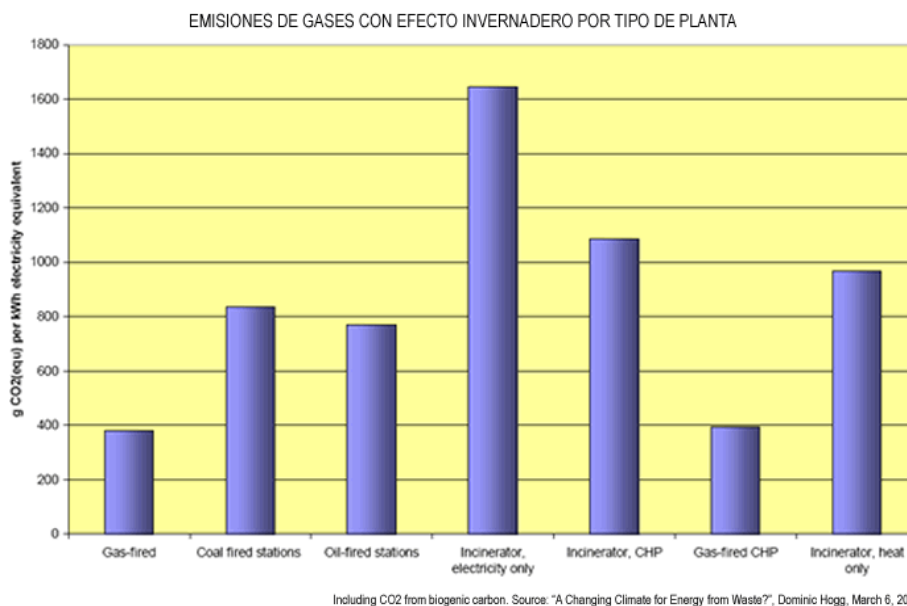
Incinerator Efficiency

Table 3
Energy efficiencies and parasitic energy demand of incineration as used in the analysis

	Average	Maximum
<i>Electricity</i>		
Electrical efficiency obtained	18%	22%
Parasitic electrical demand	15%	
Net electrical efficiency %	15.3%	
<i>Thermal</i>		
Average thermal efficiency obtained	50%	
Parasitic thermal demand	15%	
Net thermal efficiency	42.5%	

Murphy, J. D. and E. McKeogh (2004). "Technical, economic and environmental analysis of energy production from municipal solid waste." Renewable Energy 29(7): 1043-1057.

- les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle de les incineradores són més elevades que les d'altres tipus de plantes de producció d'energia: donada la seva baixa eficiència exposada en l'apartat anterior les incineradores necessiten cremar més quantitat i volum de residus per generar una unitat d'electricitat, pel que generen gasos d'efecte hivernacle fins a dues vegades més que altres tipus de plantes. Cal tenir en compte a més que el Panell Intergubernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC) ja va considerar que en el cas de la incineració de residus per produir energia les emissions de CO₂ d'origen fòssil han de ser considerades. Tal i com es pot deure al gràfic següent les incineradores són les més grans emissores de carboni biogènic:
-

4. en la gran majoria dels casos s'estalvia més energia mitjançant la prevenció i la recuperació material: existeixen alternatives possibles mitjançant el deplegament d'un model de gestió integral de residus amb criteris preventius i de majors nivells de recuperació gràcies a la recollida selectiva intensiva que podrien assolir nivells d'estalvi energètic molt superiors mitjançant el reciclatge que la recuperació d'energia que es pugui assolir a través dels sistemes de valorització energètica. Un model que ja existeix a l'àrea metropolitana com és Residu Mínim podria arribar a assolir els següents nivells d'estalvi energètic a partir d'una major recuperació de materials de la fracció inorgànica. Ho podem veure en aquesta comparativa entre escenaris d'assoliment d'objectius del PROGEMIC i de Residu Mínim al 2012:
- 5.

Material	escenaris previstos de recuperació			despesa energètica (Mwh/tona)		
	Situació actual (2006)	Progremic 2012	RM 2012	reciclatge	incineració	abocament
Llaunes alumini	16,40%	25,00%	76,00%	-60,5	0,04	0,16
Llauna acer	16,40%	25,00%	76,00%	-5,85	-5,14	0,16
Vidre	64,50%	75,00%	75,00%	-0,62	0,02	0,16
HDPE	16,40%	25,00%	76,00%	-14,92	-1,95	0,16
LDPE	16,40%	25,00%	76,00%	-16,42	-1,95	0,16
PET	16,40%	25,00%	76,00%	-15,48	-1,01	0,16
Cartró	52,70%	75,00%	77,46%	-4,52	-0,65	0,09
Restes de menjar	12,95%	55,00%	77,46%	0,58	-0,16	0,11
esporga	12,95%	55,00%	77,46%	0,17	-0,21	0,13
Fusta	14,10%	25,00%	25,00%	0,17	-0,21	0,14
Paper	52,70%	75,00%	77,46%	-6,02	-1,44	0,16
Metalls	14,10%	25,00%	39,00%	-30,18	0,11	0,16
Plàstics	8,20%	12,50%	38,00%	-15,36	-1,49	0,16
resta	14,10%	25,00%	39,00%	0	-0,44	0,1
RAEE	14,10%	25,00%	39,00%	-12,73	-0,16	0,16
runes	14,10%	25,00%	39,00%	-0,03	0	0,16

- tots dos escenaris presenten estalvi d'energia respecte l'escenari actual
- l'escenari RM 2012 és més estalviador perquè recupera més residus en general i envasos en particular.
-

	estalvi/tona (MWh/tona)	estalvi total (Mwh)
escenari base	0,00	0
Progremic 2012	0,35	1.490.987
RM 2012	1,22	5.197.155

1. L'escenari RM estalvia l'energia equivalent al 60% de la producció elèctrica anual d'una central nuclear.
2. L'escenari RM estalvia l'energia equivalent a la produïda per 300 incineradores com la de Sant Adrià de Besòs.

4.5.- D'altra banda, es preveu un nou "dipòsit d'emmagatzematge de bales de rebuig", per substituir l'actual abocador de bales de l'argilera Elena de Cerdanyola del Vallès i esdevenir el receptor del rebuig dels residus de l'àrea metropolitana fins que la nova incineradora entri en funcionament, i durant tot el període com a instal·lació subsidiària. En aquest sentit, el conveni signat amb el Consorci de Residus del Vallès Occidental té com a objectiu principal l'impuls a un nou abocador de bales que esdevingui el receptor del rebuig d'aquesta comarca però també de l'Àrea Metropolitana. **Això contradu el criteri del PTSIGRM en quant a l'autosuficiència dels àmbits territorials pel tractament del seu rebuig.**

Reclamem:

- la retirada de la proposta de construcció d'una nova incineradora i la crema dels CDR en cimiteres
- Que s'aposti per aplicar mesures de reducció de residus per ex. sobre les bosses de plàstic, i la implantació del sistema de dipòsit i retorn dels envasos (SDDR) com a sistema majoritari i donar suport a la iniciativa d'una Llei Catalana de Prevenció de residus amb la 'incorporació d'instruments de fiscalitat ambiental (envasos, bosses, etc)
- Que proposi la penalització de la incineració o abocament de residus, augmentar el cost del cànon de rebuig i aplicació de criteris de retorn del cànon que premiïn la bona qualitat de la separació i la quantitat recollida per càpita i penalitzi la quantitat d'impropis.
- Que es prioritzi la recollida selectiva en origen i de qualitat en els objectius i els recursos i que prioritzi especialment la separació i tractament de qualitat de la brossa orgànica, aplicant mesures concretes per evitar els impropis (campanyes de qualitat, substitució de les bosses de plàstic per d'altres sistemes com paper, sense bosses, compostables,...).

Capítol 5. Anàlisi i propostes econòmiques

5.1.- Les inversions en instal·lacions de tractament finalista de resta i rebuig suposen el 90% de les inversions en plantes totals previstes al nou PMGRM (274 M € dels 304,5 M € totals). La incineració resulta massa cara ja que les inversions destinades a aquest tractament són del 77'2% del total (el total a tractament de final de canonada és del 90%) davant de només el 10% en les plantes de recuperació de la brossa orgànica i de triatge. Es treballa sobre el supòsit que l'Agència de Residus de Catalunya finançarà totes les inversions en noves instal·lacions, malgrat algunes d'elles no estiguin contemplades en el PTSIGRM. Caldria reflectir com es contempla la possibilitat més que probable, que l'ARC s'ajusti a les inversions compromeses pel PTSIGRM exclusivament (contracte-programa directament amb la Generalitat).

5.2.- Els alts costos de manteniment d'aquest esquema de tractament plantejarà un balanç financer amb un dèficit d'entre 20 i 40 milions d'€ com a mínim a l'any, que comportarà un augment injust de la fiscalitat. En aquest

sentit, les propostes plantejades sobre la TMTR i les seves possibles línies d'evolució s'orienten cap a una unificació de les taxes de recollida i tractament de manera que aquestes es cobrin als ciutadans íntegrament pels ajuntaments, essent aquests els que han de liquidar els imports corresponents a tractament a l'EMSHTR, de manera que aquesta deixi de cobrar-ho directament als ciutadans via el rebut de l'aigua com es fa de forma majoritària actualment.

Tal i com es reconeix aquesta proposta traslladarà als ajuntaments el pes d'afrontar un increment de la pressió fiscal que comportarà aquesta perspectiva de balanç financer que es presenta. Considerem que fora injust que els ajuntaments que fan veritables esforços per garantir un tractament sostenible dels seus residus hagin de repercutir aquesta pressió a conseqüència dels grans municipis «mandrosos» a l'hora de desplegar les recollides selectives de qualitat. D'altra banda, la possibilitat que presenta aquest sistema de que un augment del cost del tractament no es repercuteixi íntegrament a la taxa a liquidar pels ajuntaments seria contradictori amb l'aplicació del criteri «qui contamina paga», ja que els ajuntaments no acusarien el sobrecost derivat d'un determinat sistema de tractament en la seva totalitat.

En canvi no es contemplen mesures sancionadores pels municipis metropolitans que no compleixin la Llei ni els programes i que no despleguen la recollida selectiva de qualitat ni mesures de reducció de residus. En aquest sentit, el cost de tractament repercutit als municipis a través de la TMTR hauria de ser sensiblement superior per a aquells que generen una quantitat de rebuig en termes relatius respecte la seva generació i no respecte la mitjana metropolitana ja que, tal i com es reconeix, aquest sistema aplicat actualment no suposa un incentiu suficientment perceptible per part dels grans municipis que generalment són els que més fracció rebuig generen.

5.3.- Es plantegen altres possibilitats com l'establiment d'un preu públic per l'ús de les plantes de tractament, amb un preu únic per tona i per a cada fracció, independentment de la seva correspondència amb els costos reals de tractament de cada planta. Aquest sistema amagaria el cost real de tractament que cada tipus d'instal·lació té en funció de la seva tipologia, el que impedeix la transparència sobre els costos de cada tipus de planta, a més de suposar una «subsidiació» de les plantes més barates cap a les més cares. Considerem que el preu públic a establir ha de tenir una correlació directa amb el cost real.

5.4.- No es contemplen els costos reals de l'explotació i manteniment de les incineradores (l'actual i la nova que es proposa) (sistema de depuració i control de gasos, tractament filtres, cendres i escòries, tractament de l'aigua,...), que pot representar més del 45% de l'explotació de la incineradora.

Reclamem que s'apliquin mesures econòmiques dissuasòries als municipis que no redueixin els seus residus i que no arribin als objectius de recuperació dels residus obtenint resultats de baixa qualitat (molts impropis), com per ex. aplicar preus dissuasoris a l'entrada de brossa orgànica i resta a les plantes metropolitanes segons grau d'impropis i grau de recollida selectiva (Reglament de d'accés de residus a plantes metropolitanes), i aplicar criteris i mesures concretes d'incentivació pels municipis que redueixin els seus residus i en recuperin més i penalització als municipis que facin més residus generin i menys recuperin.

Capítol 6. Pla d'instal·lacions

6.1.- El PMGRM posa tot l'èmfasi i les inversions en els tractaments dels residus que no provenen de la recollida selectiva mitjançant tractaments de final de canonada (incineració i abocadors) aprofundint els conflictes socials i ambientals en ampliar aquests tractaments amb forts impactes al medi i la salut de les persones

Reclamem que es prioritzin les instal·lacions de recuperació dels residus (plantes de compostatge i metanització de dimensions no magnificades, triatge,..) amb criteris de proximitat, de descentralització i de simplicitat tecnològica, tot al contrari de les polítiques aplicades fins ara. Reclamem que les inversions econòmiques variïn apostant per aquestes instal·lacions amb aquests criteris. Caldria fer un estudi de necessitats i ubicacions aplicant els criteris de proximitat i corresponsabilització i simplicitat tecnològica.

6.2.- La nova Directiva marc de residus estableix al seu art. 28 ap. 3d que els plans i programes que es desenvolupin als estats membres han d'incorporar informació suficient sobre els criteris d'ubicació per a la identificació dels emplaçaments i les capacitats de les futures instal·lacions d'eliminació i valorització.

Conclusions:

El paradigma que ens planteja aquest PMGRM ens aboca a la necessitat d'un ampli debat social per l'aprovació d'un sistema que sigui acceptat ambientalment, sanitàriament, econòmicament i socialment, i que es basi en polítiques transparents i sostenibles que parteixin de l'aplicació de principis de precaució i de la jerarquia ecològica del tractament dels residus on la preservació dels recursos, la mitigació del canvi climàtic i la prevenció i recuperació materials dels residus com a recursos siguin les prioritats.

Reclamem un ampli debat públic amb els sectors de la societat implicats, on es valori de forma objectiva els millors models de gestió de residus i les eines que s'han d'aplicar per tal d'aconseguir la tant desitjada "participació ciutadana i responsabilitat compartida", en comptes d'aplicar els models i metodologies d'imposició d'aquests programes utilitzats fins ara, que porten al rebuig social i la manca de participació, i en definitiva al fracàs social, ambiental, a l'augment de la contaminació i l'emissió de gasos d'efecte hivernacle i al malbaratament de recursos i de diner públic. Als annexes

II. Referències

Algunes de les referències relacionades fan esment a versions ja endarrerides que caldria actualitzar a l'escenari actual, com per ex.:

- nous convenis signats amb els SIG Ecoembes i Ecovidrio
- dades dels resultats de la gestió dels residus de l'any 2008

III. Normativa

De la mateixa manera que a l'apartat anterior, les referències al marc normatiu no estan prou actualitzades i d'altres no consten; donada la transcendència d'algunes d'elles, caldria que fossin incloses:

- la nova directiva marc de residus 2008/98/CE
- decret 1/2009 de refosa de la Llei Reguladora
- decrets d'aprovació dels programes de gestió de residus i del pla d'infraestructures de propra aprovació
- Plan Nacional de aplicació del convenio de Estocolmo

IV. Glossari

De les definicions exposades caldria ampliar i millorar les següents:

- diferenciació entre Combustible Derivat de Residus i Combustible sòlid recuperat: considerem que aquestes definicions estableixen uns matisos subtils i que nomès contribueixen a confondre del que és essencial en aquest cas, com és el fet de destinar residus cap a la incineració, amb l'argument poc justificable de la valorització energètica
- les definicions de valorització energètica primària i secundària no inclouen els criteris que estableix la nova directiva marc de residus 2008/98/CE per determinar quan una activitat d'incineració de residus s'ha de considerar valorització energètica segons la fórmula que s'exposa a l'annex II,

V. Plantes de tractament de residus de l'EMSHTR

Caldria en aquest apartat incloure aquelles instal·lacions que han estat receptors de residus de l'Àrea Metropolitana tot i no ser plantes operatives directament relacionades amb el sistema de l'EMSHTR com: - - l'abocador del Garraf que encara rep residus per la seva restauració

- l'abocador de runa del Papiol.

- altres instal·lacions no metropolitanes que han rebut residus de l'àmbit metropolità (abocadors de Vacarisses, Sta. Maria de Palautordera, plantes de compostatge industrial de comarques de Ponent, abocadors de fora de Catalunya) i que en rebran (d'acord al conveni signat amb el Consorci de Residus del Vallès Occidental el passat mes de juliol)

D'altra banda, de la mateixa manera que s'ha exposat en apartats anteriors caldria actualitzar les dades als resultats de l'any 2008.

VI. Indicadors de seguiment

Caldria incorporar els matisos i aspectes següents:

- Recollida selectiva d'una fracció: considerar la recollida selectiva neta, descomptant els impropis
- Valorització material: contemplar només aquella que prové de recollida selectiva
- Energia produïda pel tractament de residus: considerar-la en termes nets, descomptant l'aportació d'energia pel procés tèrmic
- Destinacions de les fraccions que es consideren valoritzades
- Emissions no només de gasos amb efecte d'hivernacle sino considerar també altres emissions (NOx, COP's, partícules ...)

VII. Taules d'anàlisi de necessitats de tractament 2009 – 2016

Tal i com s'exposa a l'apartat 3.4. d'al·legacions al document del PMGRM 2009 – 2016, les projeccions de necessitats sota la hipòtesi d'assolir els objectius del PROGEMIC al 2016 no són plantejables si aquest PMGRM ha de ser coherent amb el propi PROGEMIC.

D'altra banda cal una definició clara i concreta de la categoria « altres tractaments finalistes » a les que es destinarà la major part del rebuig al llarg dels primers anys de desplegament del PMGRM 2009 – 2016.

VIII. Estudi de tecnologies

En aquest annex, que en quant a l'exhaustivitat de l'anàlisi de les diferents tecnologies dels tipus de tractament que s'hi exposen mostra un clar biaix a favor dels de tipus tèrmic en detriment dels de tipus mecànic i mecànic-biològic, es presenta un anàlisi dels seus impactes en quant a les emissions de gasos d'efecte hivernacle de les diferents possibilitats en funció dels sistemes que s'apliquin. No inclou, però, un anàlisi de les emissions dels diferents contaminants que es produeixen amb els sistemes de tractament tèrmic, com ara de compostos orgànics persistents, metalls pesants, o partícules de diàmetre menor a 10, 5, 2,5 o inclús de 0,1 micres.

Per conèixer els riscos associats als impactes derivats de les diferents emissions que es produeixen amb les tecnologies de tipus tèrmic ja esmentades cal que s'aporti aquesta informació, que ja havia estat demanada per part nostra a la comissió de redacció del PMGRM.

IX. Projectió del pressupost 2009 - 2016

Les projeccions de pressupost pel període considerat no semblen incorporar en les previsions de costos d'explotació l'increment més que considerable que pot suposar en aquest concepte un augment de la incineració de residus en quant es posi en funcionament la nova incineradora proposada. En canvi sí s'inclou la reducció dels costos d'explotació dels abocadors en anar prescindint progressivament d'aquesta opció de destinació del rebuig.

Això comporta una infravaloració de les previsions de dèficit que ja d'entrada es plantegen. Tenint en compte un cost mitjà d'explotació per tona destinada a valorització energètica de 50 – 55 € (segons dades estimades per l'ARC) passar de destinar unes 250.000 tones (com reflecteixen les projeccions de costos que s'exposen) a unes 750.000 (escenari amb la nova incineradora) suposa l'increment proporcional de cost de més de tres vegades el que es presenta, amb el consegüent increment de dèficit al pressupost total.

Considerem també que el pes relatiu dels costos d'explotació dels ecoparcs (de l'ordre del 50% de mitjana del total de la despesa corrent) els fan poc justificables des del punt de vista dels rendiments finals en quant a valorització de residus que obtenen, ja que presenten una eficiència a nivell econòmic molt baixa. Tot i així són les instal·lacions prioritàries en l'esquema dels fluxes de residus a tractar a l'àrea metropolitana. Caldrà considerar aquest aspecte a l'hora de reclamar majors esforços fiscals per cobrir el dèficit que es planteja.

Als estudis de base

- *Noves polítiques europees en matèria de gestió de residus (redactat per l'ISR)*
- *Condicionants de la gestió dels residus domèstics a l'Àrea Metropolitana de Barcelona (redactat per l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona)*
- *Gestió dels residus municipals d'altres àrees metropolitanes d'Europa*

A l'hora d'exposar exemples per cercar nous referents a nivell europeu cal tenir en compte quins aspectes són determinants per considerar com a vàlids aquests exemples. Considerem que qüestions com els nivells de recuperació de residus, la qualitat de les recollides selectives i els models i sistemes de tractament que s'hi apliquen han de ser els aspectes prioritaris a tenir en compte a l'hora de cercar aquests referents.

En aquest sentit considerem que no se justifica suficientment l'elecció dels exemples exposats, si no és per justificar l'elecció del model que planteja aquest PMGRM 2009 -2016.

Considerem que altres opcions a nivell europeu com els exemples de Flandes o els Comuni Virtuosi del nord d'Itàlia haurien de ser contemplades a l'hora de cercar referents vàlids, donats els resultats que obtenen en termes de nivells de recuperació de residus, models i esquemes de recollida i replicabilitat a casa nostra.

A l'informe ambiental

Considerem que aquest nou PMGRM 2009 – 2016 comporta notables diferències amb l'anterior PMGRM que impliquen impactes ambientals potencialment més importants, així com respecte els PROGEMIC i PTSIGRM, pel que considerem que ha de ser sotmès al procés d'avaluació ambiental complet d'acord al que estableix la Llei d'Avaluació Ambiental de Plans i Programes tal i com s'exposa al segon apartat de les alegacions al document del PMGRM 2009 – 2016.

3. Marc general

És un objectiu del 6è Programa d'Acció Ambiental de la UE arribar a nivells de qualitat de l'aire que no suposin riscos inacceptables per a la salut de les persones i el medi ambient. Els plantejaments d'aquest nou PMGRM 2009 – 2016 no consideren suficientment aquest principi rector de la política ambiental comunitària.

4. Diagnosi de la situació de partida: descripció dels aspectes ambientals rellevants

Cal que s'hi aportin dades sobre les experiències recollides amb les proves pilot de disposició del rebuig en bales en funció dels tipus de residus que s'hi destinin (rebuig de tractament de fracció resta vs. Resta sense pretractament) per avaluar el grau real d'incidència d'aquest sistema en la limitació i control de les emissions de gasos i lixiviats d'aquests abocadors.

Evidències científiques exposades darrerament (Porta, et al, IMIM 09) demostren com les concentracions de COP's en teixit humà derivats d'emissions de les activitats humanes continuen augmentant. Aquesta circumstància ha de ser contemplada a la diagnosi de partida tenint en compte que s'està proposant una nova activitat generadora d'emissions d'aquest tipus de compostos.

5. Avaluació dels aspectes ambientals rellevants del PMGRM

La nova directiva marc estableix al seu article 13 que les polítiques de gestió de residus s'han de desenvolupar sense posar en perill la salut de les persones ni causar danys al medi ambient.

Amb l'increment de la quantitat de residus que es destinarien a incinerar el PMGRM contribuirà a l'agreuement de la contaminació atmosfèrica i el canvi climàtic, incrementant les afectacions a la salut pública en zones ja prou contaminades, ja que la nova incineradora i la crema en plantes de producció de ciment es realitzaria en la zona declarada d'Espècial Protecció de l'Àmbient Atmosfèric

Tal i com s'exposa a l'apartat 4.2. de les alegacions al document del PMGRM 2009 -2016 les incineradores no fan desaparèixer les deixalles, només les transformen en gasos, cendres i escòries molt més tòxics que els residus

originaris, omplint els abocadors i dispersant pel medi ambient (a l'aire, el sòl i l'aigua) una gran diversitat de contaminants extremadament perillosos per la salut de les persones i tots els éssers vius: dioxines, furans, PCBs, metalls pesants (plom, cadmi ...), nanopartícules (PM 0,1) produïdes en la combustió que tenen efectes adversos molt importants en la salut.

Les estimacions més recents de l'impacte de la contaminació atmosfèrica sobre la salut fetes per la Comissió Europea en el marc del programa "Aire net per a Europa" (CAFE) han trobat que a la UE van morir prematurament aproximadament 350.000 persones l'any 2000 a causa de la contaminació atmosfèrica provocada només per partícules fines (PM2.5). Això correspon a una pèrdua mitjana d'esperança de vida d'aproximadament 9 mesos per a cadascun dels ciutadans de UE. Aquestes mateixes fonts xifren en 16.000 les morts prematures a l'estat espanyol

Les cendres volants i escòries sòlides que produeixen les incineradores representen un 30% de les emissions. Aquestes cendres dels filtres s'han de dur a abocadors de residus especials o perillosos. També es generen aigües contaminades del sistema de rentat de la depuració de gasos i les escòries, que contenen dioxines, metalls pesants, alts nivells de salinització i compostos de sofre, entre d'altres.

L'estratègia comunitària per la salut i el medi ambient de la UE que s'estableix al Pla d'Acció de la Comissió Europea 2004-2010 per a reduir els riscos per a la salut derivats de la contaminació reconeix aquests impactes, i altres acords mèdics internacionals com els que recull el Memoràndum de París del 2006 inclús plantegen una moratòria a la incineració de residus municipals i la prohibició de la incineració de residus perillosos.

Recentment, i casa nostra, un seguit de professionals de la salut de reconegut prestigi científic internacional van fer pública una declaració on alertaven dels riscos associats a aquestes emissions en l'entorn de l'àrea metropolitana de Barcelona. S'adjunta com a annex al present document.

Considerem necessària la realització d'un estudi per a determinar els riscos ambientals i a la salut de les persones de la crema de residus ja sigui a una instal·lació com una incineradora amb les diferents possibilitats tecnològiques o a instal·lacions industrials com les plantes de fabricació de ciment.

6. Mesures de prevenció i correcció a considerar en el desenvolupament del PMGRM

El Pla nacional d'aplicació del conveni d'Estocolm estableix que s'han de limitar i no promoure més activitats potencialment emissores de COP's. D'acord a aquest pla, reclamem que s'apliqui el principi de la precaució en quant als riscos pel medi i la salut de les persones a l'hora de promoure noves activitats d'incineració de residus.

Sabadell, 28 de setembre de 2009